

16. Як розпізнати фейк. Інструкція від команди stopfake.org URL: <https://www.stopfake.org/uk/yak-rozpiznaty-fejk/>

17. Mediengeist: акселератор проєктів з протидії дезінформації. URL: <https://www.houseofeuropa.org.ua/opportunity/388>

18. Справжня карта агресії росії проти України. Команда DeepState. URL: <https://deepstatemap.live/#6/49.438/32.053>

Погорєлова І.С.,

Кандидат історичних наук., доцент кафедри політичних технологій,

Київського національного економічного університету

імені Вадима Гетьмана

ІНФОРМАЦІЙНА ВІЙНА ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ПОЛІТИЧНУ КУЛЬТУРУ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Сучасні війни ведуться, зокрема, і в інформаційному просторі, за допомогою інформаційних видів озброєння, які відіграють дедалі більшу роль у кризах, конфліктах, війнах. «...колись інформація була нашою здобиччю. Тепер ми - здобич інформації» - справедливо написала Ліна Костенко [1]. Супротивник/ворог/конкурент прагне до підкорення свідомості суспільства в ідеологічній та емоційній сферах, зміни його ціннісно-культурних настанов, до перемоги над сприйняттям реальності. Такі методи інформаційного впливу як ідеологічне програмування, впровадження потрібних стереотипів, пропаганда, дезінформація, агітація, реклама, кібератаки, чутки, маніпуляції стають елементами новітньої зброї, що здатна нашкодити державі, послабити її моральні та матеріальні сили. Джерелами впливу є медіа, інтернет, система освіти, політичні партії і громадські рухи, лідери тощо.

Існує багато визначень інформаційній війні. Якщо спрощено, то це використання та керування інформацією задля набуття переваги над супротивником. Інформаційна війна - комплексний відкритий чи прихований цілеспрямований інформаційний вплив, який включає систему методів і засобів тиску на людей, їх психіку і поведінку, на інформаційні ресурси і системи, політико-культурний простір з метою досягнення поставленої мети та захисту власного інформаційного й політико-культурного простору [2]. Дослідники підкреслюють, що особливостями інформаційної зброї є: масштабність – можливість завдання значних збитків держави і свідомості суспільства; універсальність – можливість багатоваріантного застосування як військовими, так і цивільними структурами проти об'єктів державного і військового управління; економічність — низька собівартість і вигідне співвідношення витрат порівняно з наслідками застосування. Важливими рисами інформаційної зброї є знеособлений характер та прихованість її застосування (інформаційна дія має глобальний характер й на відміну від фізичного впливу може бути непомітною); несиловий характер; швидкість розповсюдження; віртуальний характер дії. У ХХІ ст. інформаційна агресія і поширення фейків у ЗМІ є серйозною проблемою глобального рівня.

Інформаційна війна проти України ведеться вже довгий час. Для України ця проблема стала ще актуальнішою в умовах повномасштабної російсько-української війни. В інформаційній війні проти України росія застосовує широкий арсенал впливу на свідомість людей. Намагається сформувати думку про неієздатність української держави, підігриваючи антиукраїнські настрої; посіяти сумніви і розбрат, поляризувати населення в Україні; дискредитувати країну на міжнародній арені. Бачимо поширення проросійських наративів, які звеличують все російське і применшують українське: владу, культуру, релігію, історію, мову, з метою довести штучність української нації та приреченості української держави. У результаті інформаційної війни, замість «молодших братів» часів СРСР українці для росіян стали «нацистами», «маріонетками», ворогами. З іншого

боку, російські ЗМІ переконують у необхідності дружби двох країн і народів. росія дезінформує і росіян, і намагається поширювати дезінформацію на міжнародному рівні. Так, російські ЗМІ показують фото й відео розбомблених будинків, лікарень, садочків тощо, вказуючи, що там були нацисти або, що фото з Бучі це фейки української влади. І є люди, які цьому вірять. Наслідком інформаційних війн можуть бути зміни у політичній орієнтації громадян, неадекватні реакції, паніка у суспільстві, підрив морального духу. Зазначимо, що на думку багатьох фахівців, однією з умов перемоги у конфліктах та війнах є саме підрив морального духу військ та вищого командування ворога.

Політична культура є важливим об'єктом інформаційного впливу. Чим вищий рівень політичної культури суспільства тим більше можливостей протистояти інформаційним війнам. Адже політична культура впливає на сприйняття населенням фактів міжнародної та внутрішньої політики. Політична культура є одним з ключових чинників процесів державотворення і розвитку суспільства, а зміни у країні впливають на неї та форми політичної активності суспільства. У сьогоденнішніх реаліях як ніколи, виникає необхідність формування особистості, здатної протистояти маніпулятивному впливу, яка вміє критично осмислювати та аналізувати інформацію.

Політична культура українців наразі трансформується і проходить непростий етап. З одного боку, агресія Росії змушує українців усвідомити важливість демократичних цінностей, європейського і євроатлантичного вектору, української ідентичності та незалежності. Соціологічною групою «Рейтинг» у червні 2022 р. проведено опитування: в українців зросла підтримка вступу України до НАТО (у разі проведення референдуму цю ініціативу підтримали б 76% населення, проти вступу – 10%, не проголосували б 12%) [3]. Бачимо консолідацію суспільства - зміцнився вияв українським народом ідеї патріотизму, формування спільних цілей, символів, традицій, спостерігаємо активізацію політичної поведінки, переосмислення

ставлення до історії. Героїчна боротьба зміцнила самоідентичність українського народу як безсумнівно української нації. Збільшується кількість осіб, які переходять на українську мову. Україна стала і є символом свободи, а відданість українців боротьбі за демократію надихає світ і нас самих. Відбувається усвідомлення необхідності участі у соціально-політичних процесах, що сприяє формуванню активістської політичної культури, дедалі більше людей осягають спільну відповідальність за все, що відбувається у країні та готові брати цю відповідальність на себе. Війна змінила український політикум і українське суспільство, вважає старша наукова співробітниця «Атлантичної ради» М.Герінг. Вона зазначає, що вперше, українські політики подорослішали, політичне життя в Україні виглядає по-іншому, люди знаходять спільну мову, вони більше не один на одного, і ця зрілість чудова, і сподіваюся, що вона триватиме»... [4]. Українське суспільство на тлі війни стало особливо нетолерантним до зловживань владою. У цьому контексті державна політика має бути зосереджена на сприянні стійкості суспільства через довіру.

Українське суспільство упродовж тривалого часу було споживачем російських фейків та пропаганди до початку повномасштабного вторгнення не вірили у те, що росія вдасться до таких кривавих злочинів, сьогодні частина із них й досі вірить у міфи, які поширює країна-терорист. Українська влада має сприяти формуванню демократичної політичної культури громадян, політико-правових цінностей, набуттю досвіду та навичок активної політичної поведінки. Щоб зменшити вплив інформаційних війн необхідним є: підвищити ефективність політики інформаційної безпеки; перешкоджати маніпулятивним технологіям; розробляти власні інформаційні технології; реалізовувати політику національного духовного і культурного відродження; продовжувати моніторинг медіа щодо наявності деструктивного контенту; проводити заходи для зростання медіаграмотності населення; вилучати фейки тощо.

Список використаної літератури:

1. Костенко Л. Записки українського самашедшого. <https://ukrclassic.com.ua/katalog/k/kostenko-lina/282-lina-kostenko-zapiski-ukrajinskogo-samashedshogo>
2. Руднева А. Інформаційні війни як фактор впливу на політичну культуру в сучасній Україні. К., 2014. С. 11. <http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/7133/100170002.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
3. Тринадцяте загальнонаціональне опитування в умовах війни. 18-19 червня 2022. <https://cutt.ly/aXVPr8F>
4. Росіяни готуються до «серйозної війни». Захід має надати всю допомогу, на яку спроможний – експерти на дискусії «Голосу Америки». <https://ukrainian.voanews.com/a/experty-holosu-ameryky-pro-te-sho-potribno-dlia-peremohy/6945548.html>

Приходько С. М.,

кандидат політичних наук, доцент,

доцент кафедри гуманітарних і соціальних дисциплін,

Полтавський державний аграрний університет

НОВИЙ ЗМІСТ ПОЛІТИЧНИХ ЦІННОСТЕЙ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Політичний розвиток будь якого суспільства характеризує не лише функціонування політичних інститутів. Аналізуючи цей процес слід враховувати, що їхня діяльність відбувається в рамках певного суспільного середовища. Зокрема, його різноманітні соціокультурні, психологічні властивості, світоглядні аспекти тощо. Їхня сукупність утворює «визначальний і ключовий аспект реалізації сучасного вектора розвитку суспільства – політико-культурний» [1, с. 304]. Визначення його сутності дає